

El Castellet de Garraf

Sitges

Ubicació

Comarca: Garraf
Lloc/Adreça: A prop del km. 25,5 de la carretera de Barcelona a Calafell
Emplaçament Al nord del poble de Garraf, entre l'autopista i la pedrera

Coordenades:

Latitud: 41.25912
Longitud: 1.90112
UTM Est (X): 407945
UTM Nord (Y): 4568105

Classificació

Número de fitxa 08270 - 452
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Romànic
Segle IX-XV
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: El jaciment està molt degradat i requereix un important i urgent tasca de restauració de les seves estructures.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BCIN R/51-5713. Decret 22-4-1949
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari IPA-1768
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 029A00006

Descripció

Les restes del castell roquer de Garraf i, probablement, del desaparegut monestir de Sant Vicenç de Garraf, estan situades a 600 metres endins del torrent de Garraf, en un petit promontori d'uns 60 metres d'altitud, emplaçat just al costat del camí de ferradura que puja a Can Lluçà des del poble de Garraf; l'indret domina visualment tot el massís i el litoral marítim. El castell constitueix un bon exemple de construcció adaptada al terreny rocós, aprofitant part de la muntanya com a mur. En l'indret s'identifiquen part dels murs que configuraven la fortificació i/o el cenobi, el camí de pujada, tres cisternes, l'arc d'accés i diverses dependències interiors. És possible distingir el recinte inferior o jussà, que conserva part de la muralla exterior, diferents murs i una cisterna molt desvirtuada per l'abundant vegetació existent. En conjunt, es tracta d'una de les construccions defensives medievals típiques de la frontera entre la Catalunya Vella i les terres situades sota domini sarraí. L'edifici principal hauria estat constituït per una construcció de formes simples, amb una part central de dos nivells d'alçada, flanquejada per dues petites torres, una d'elles coberta i l'altra sense sostre. La descripció del monument a principis de segle que proporciona l'historiador J. Llopis és la següent: "sobre un petit turó que té la forma d'un cono truncat y en sa basa menor, hi degué haver en los antichs temps alguna torra de defensa. Tenia la figura de un trapezi regular, si bé del costat que mira al E. sortia un cos, probablement per a dominar l'entrada del baluart. Aquest que'l constituheix lo tros del terror lliure, estava voltat d'un mur, menys en un petit espai al costat del castell, ahont hi devia haver lo portal. Avuy es un munt de runas; no obstant, es digna d'esmentarse la construcció de part de la basa que mira al N. formada per francs y simètrichs carreus" (LLOPIS, J. 1891: 152). Respecte al monestir de Sant Vicenç de Garraf, les opinions dels historiadors respecte de la possible coincidència de la seva ubicació amb la del castell, mostren encara en l'actualitat una clara divisió. Per alguns d'ells, les restes del monestir corresponen a les mateixes estructures que s'identifiquen en l'indret del Castellot de Garraf, mentre que d'altres no veuen clara aquesta ubicació i opten per un emplaçament més endinsat en el massís. En qualsevol cas, no és possible determinar amb claredat quines estructures podrien correspondre a l'antic cenobi. Es coneix únicament l'existència d'una petita capella que va arribar a tenir tres altars, el principal dels quals estava dedicat a Sant Vicenç i els secundaris a Santa Maria, Santa Cecília i Santa Emília; devia haver també un espai destinat a dormitori per als monjos i altres dependències per a l'ús de la comunitat. Al voltant del monestir es localitzaven dues planures, probablement destinades a conreus i, segons la representació cartogràfica de Nicolau de Credença, datada al 1586, l'indret estava envoltat per un petit bosc.

Història

Popularment s'anomena Castellot o Castellet al lloc on se situen les restes de l'antic monestir de Sant Vicenç de Garraf. La zona entorn del Castellot de Garraf pertanyia al territori de Campdàsens i la seva jurisdicció civil i criminal es va mantenir sota domini real fins l'any 1385, en què fou cedida a Bernat de Fortià. Pel que fa al monestir de Sant Vicenç, la seva vida va ser relativament curta i pobre, passant per diferents senyors feudals des del rei fins a la Seu de Barcelona. La primera menció documental de l'església de Sant Vicenç de Garraf pot situar-se a l'any 994, en un document en què Guillem, fill de Galí de Sant Martí, cedeix a la seu de Barcelona els drets que posseïa en les esglésies de Sant Boi, Eramprunyà i Sant Vicenç. La fundació del monestir data del 22 de setembre de 1163, moment en què Alfons I (II d'Aragó), per tal de redimir els seus pecats, fa donació de "tot el territori de les Comes de Campdàsens, incloent-hi Garraf, per a la construcció d'un monestir en honor a Sant Vicenç sota la regla de Sant Agustí i sota la protecció de Sant Pere de Roma". El cenobi anirà augmentant les seves possessions al llarg de tot el segle XII, fins a la

incorporació del "lloc dit Vilar d'Esperan, al terme d'Eramprunyà", amb la que quedarà configurat definitivament el seu patrimoni. A partir de l'any 1298, el monestir va passar a dependre del bisbat de Barcelona. La comunitat agustiniana de Sant Vicenç va estar conformada per pocs membres, generalment tres membres i un prior, encara que ocasionalment el monestir va estar habitat per un únic monjo. Els escassos recursos van imposar aviat una economia de subsistència, basada principalment en el treball de la pròpia comunitat i en les rendes proporcionades pels pocs masos que en depenien. El 1413 la Pia Almoina de la Seu de Barcelona va adquirir el domini útil de les terres del monestir. Deu anys més tard, el 1423, el priorat es va unificar amb Santa Eulàlia del Camp de Barcelona. Ja al segle XV les dependències del cenobi es troben en estat semiruinós i les seves rendes no superaven les vuit lliures anuals. Finalment, l'aïllament, la desolació del territori i l'escassa presència humana van determinar que l'abandonament general de la Quadra de Garraf.

Bibliografia

ALAY, J. C.-FARELL, D. (1991) "El Castellet de Garraf" Butlletí de la Societat Catalana d'Arqueologia. Novembre. Barcelona
CAMPMANY, J. (2000): "Campdàsens, Garraf i Jafre. Els confins occidentals del terme d'Eramprunyà de l'alta edat mitjana al segle XV". III Trobada d'Estudiosos del Garraf. Barcelona
CARBONELL, V. ; VIRELLA, J.(1969): "El castellet i la torre de Garraf", circular de l'Agrupació Excursionista Atalaia, Vilanova i Geltrú.
CATALÀ ROCA, P. i altres (1971) "Els castells catalans" Vol. III, Barcelona.
DDAA. (1982) Gran Geografia Comarcal de Catalunya, Vol.5. Barcelona.
MATEOS, R. (2003) "Història de Garraf". Sitges.

